Ե. 6570 1891 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 4 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ 32 ԻՆՃԻ ՄԷՆԷ ԱՂԱՖ. ՆՈՅԵՄԲԵՐ 16 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ Ե. 6570

20 ԲԱՐԱ

Մանցու

ՍԱՐԱՖԻԵԼ

ԷՎՐՕՊԱ ԲԻԱՑԱՍԸՆԸՆ ՀԱԼԻ

Պերլին բիւրաբասընում պիր իքի պանդանն իֆիշոր բիւրացալարա ֆէնա թէէսիր իթտիկի մալիւմ տիւր։

Հիրշֆէլտ վէ Ֆէլֆ պանգասընն ա-ՀԸՂԸ 8 միլիոն մարդ օլասուզու պէհան օլունմազտա տուր։

Մէղքիւր պանդա 1827 սենէսինտէն պէրու թէէոիա օլունուպ, ապաղը շիպէրի տախի վար իսի։

1874 թարիխինտէն պէրու մէղքիւր պանդա թարաֆընտան սաթըլան պաղը թահվիլաթ էբէյիտէ զիեանը մուճիպ օլմուշ տուր։

Մէղքիւր պանդանն տիրէքթօրլարընտան Անթոն Վոլֆ քէյֆիպ օլսուզու հալտէ, պիր ղաղէթա մուխպիրի իլէ Ֆուդու պուլան միլլաղաթընտա պաղը պիրա ֆապրիդալարընն վէ Սիլէզիատա չալը ֆապրիդանն հիսսէլէրինֆէն պալպ զարար իթտիքլէրինի, վէ ասհապը մաթլուպու միթէզարրուր իթմէմէք իչին ղայրէթլէրի քարկիրի թէէսիր օլամներպ թաաթիլ մէճպուր օլսուզլարընը իթիրաֆ իթմիշ տիր։

Բիվաեէթ օլունսուզունա կէօրէ, մէղքիւր պանդատա բրէնս Հանրինին պիր միլիոն մարդ վէ իմբէրաթօրիցա Ֆրէտերիգէն 250,000 մարդ վէ ժէնէրալ Դաբրիվինէն մէգատարը քիրան վէ Ճուլց ֆոն Հանէբ Ստոֆ նամ զաթըն 500,000 վէ ատատամ լը Վէնֆլէտին 500,000 մարդ։ Վէ Մ. Լուիզ Թէյլէր վէ Քայիր զէղաթըն բէք չօգ մաթլուպպը օլսուզու սեօյլէնիէօր։

Ֆրիալէնատէ Ֆովէրֆէլտ պիրաաէրլէրին տախտ 4 միլիոն մարդ իլէ իսպանիէնս։ Վէ ինթիհանա թատատտի իթմէլէրի, ղէ Ամերիգատա Գօսթրն չէհրինտէքի պիր պանդանն իֆլասը. բիւացալատտա հէհէֆանը մուճիպ օլմուշ տուր։ Տիկեր թարաֆտան Բուսֆանտալի դրթլրդա տ պիր ալրնան իսպէրլէր էսէֆիշմիշ տր։

Ֆրանսա զրթասընն իքի միլի գատար օլան պաղը էհալաթլարը միլիոնլարճա էհպլիվա հալը միզանէգատա օլուբ, դրշ ինէրէսիքէճէ իհթիեաճլարը տախտ արթմազտա տրր։

Վաղթը ելէ Էվրօբանըն զախիրէ անպարա հիւքմինտէ օլան Բուսիա մէմալէքէ։ Շինտի խաբիճտէն զախիրէ ճէլպի իհթիկաճընտա տրր։ Գրթլրդատան խասթանրդ տտախտ դուհար իթմիշ տիր։

Պու հնչ թանրիի պօրսալարա թէէսիր իտէրէք, Բուսիա թահվիլաթընն իթիպարը տիւշմէքտէ տիր։ Նէնի խաթիպարդ թահվիլաթընճա 400տէ 2տէն զիատտէ էսէրի թէնէգզիլ կէօրիւնմիւշ տիր։

Գահթարտէկեանա մուավէնէթտէ պուլունմազ իչիւն 20 միլիոն ինկիլիզ լիրասընա լիւզում կէօրիւմէքտէ տիր։

Հիւքիւմէթին վարիտաթը բէք չոգ պաղալարը հալտէ, զիքր օլունան միպտարտա իեանէ թէզվիրինէ մէճպուր օլմաղ տրր։ Էհալի Եօքիւզերինի սաթմազտա, վէ թէսվիհէյի տէյնատէն ա ճէղ պուլունմազտա օլտուզլարընտան, նէնիտէն քեաղրա բուպլի չէգարբլաճաղը զանն օլունմազտա տրր։

Ֆրանսատան պաղ օլունան իթթիզարդն հասրլաթը, Հրմէնտրֆէր ինչատ թընա ձարի օլունանճաղը պէհան օլունվէդ։ Բէքն, մէպալիզի մէղքիւրէնին գահթարտէկեանա մուավէնէթ իչիւն ձարիը տախտ մէրհուդ տուր։

Գուռնատան էվվել Ալմանիա սէրմաէքտարանը Բուսիա շրմէնտրֆէր վէ ֆիզրիդա հիսսէլէրի իկէ Բուսիատա քեանէն պաղը աքապիեէ բէք չոգ բարբաքար վերիպ 300 միլիոն լիրա գատար պու իշլէրէ եաթըրմըշ օլտուզլարը կիպիս պիր վաղ ըթատան պէրու Ֆրանսա ոչիանէտարանը 100 միլիոն լիրալրդ գատար Բուսիա թահվիլաթը ամբշ օլտուզլարընտան միւթէզարրուր օլաճաղլարը զանն օլունուեօր։

Ալմանիա սէրմաէքտարլարը Բուսիա թահվիլաթընը բէյտերբէյ սաթըպ էլտէն չընտարմազա չալըշընբեօրլար իսիշ։

Ֆրանսա սէրմաէքտարլարընն տախի, պատէմա Բուսիա թահվիլաթընա էվվելքի գատար իթիպար իտէմէկիպ, պունլարը սաթմազա թէէպպիս իտէճէքլէրի։ Վէ պու սուրէթլէ Բուսիա թահվիլաթընտա թէնէգզիլ վուգու պուլարագ։ Պերլին վէ Բարիզ պանքէրլէրինն։ Մի թէճարիպուր չօլաճաղլարը վէ Իթալիա վէ Սբանիա վէ Բօրթուգալ վէ Եունան թահվիլաթը թէնէգզիլ իթտիկի ճիհէթլէ, բինեացալարընն պիր տէրէճէնէ գատար պուհրանա տիւշէճէքլէրի միւթէվաթը տր։

Ինկիլթէրրա պանդասը սպ օնթ օսուենու 100տէ 4է իսպաղ իթմիշ տիր։

Սբանիա պանդասը, հիսսէ սենէտ լէրինէն իթիպարատան տիւշմէսի իչիւն իհթիեատ ադչէսինին թէղեիսի զըմ նընատա Բարիսատէ պիր իսթիսրազ ագտընա թէէպպիս իթմիշ տիր։

* *

Պիր վագըթտան պէրու Էվրօբատէ վարդան մալիեէսինտէ, Բուսիա հիւքիւմէթինին ագտ իթմէք իսթէտիկի տիկեր իսթիգրազատան պահս սէպգատ իթմէքտէ տիր։ Իսթիգրազը մէքքիւրուն պաշ սենէ իսրաճ օլունուպ օլունամա եանճաղը հագգընտա պաղը Բարիս պանքէրլէրի մսեգտնատ թէէպպիսատտա պուլունուլմուշ տուր, Մալիեէ Նաղըրը Մ. Վիշնէկրատսքի վարիտաթ իւղէրինէ պիր վէրկի թէքլիֆ իթմէք նիեէթինատ օլուպ, անճաղ պունան չէրտիթի թատպիրի հաղդընտաքի թաֆսիլատ հէնուզ գարարլաշմըրըլմադը տրր։ Ճէնիմ Բուսիա մէմալիքինին բէք չոգ պիլատը պրագիսի գըթլրդ հասէպիլէ էքիլէմէ միշ օլտուզունատ, պու սէնէքի պիտճէճէ աշրդ բէք քիւլլիէթլի օլաճաղընատ, պու եէնի վերկինին տախի էբէյիճէ ա-ղըր օլաճաղը զանն օլունմազտա իմիշ։

Պանգ ա՝էգօնթ միտիրինին Բէթրպուրկա կիթաբկինէ տապիր օլան համատիսին տէվտիրի սարրատիեէճէ էհէմմիեէթլէ թէլեագդի օլունմասընա ամայիր վարիտ օլան պիր զըթա թէլեկրաֆին հիքմէթի պունատան անլաշըլմազատա տրր, շէնդէքի մուտարիէմ Պանգ ա՝էգօնթ նամինա կէրթք իխրաճ օլունան վէ կէրէք իլէրատէ իխրաճ իտիլէճէճէք օլան իքինճի իսթիգրազ հագգընտա միւզաքերաթտա պուլունանճագ տրր, լաքին հէր հալտէ իքինճի իսթիգրազն տախի Ֆրանսա պանգալարընճա ֆէէսիեէ օլունանճաղը լէվիշի ահվալէն, վէ բուլիթիգա նօգթայի նաղարընճա պու իքի սէվլէթ պէյնինատքի միւնասէպաթը տօսթանէ վէ իթթիֆաղը տիեսատէն անլաշըլմազատա տրր։

ԶԵԼԶԵԼԷԼԷՐ

Ճարօնիատա վուգու պուլան տէհ զէլզէլէլէր համատիսի, Լօնտրատա Լիդպօնուն պէօրիք զելզելէսի թարիխի օրան 436 սենէ ագտէմքի հարէքէթի արգա միւսատրֆ օրմասը զարարիպաթը թէատտիֆաթատան օլարագ նէշր իտիլմիշ տիր, զիրա օլ թարիխատ Բօրթուգալրն բայթախթը օրան Լիդպօնատա տէհզէթի պիր զէլզելէ վուգուա կէլիպ, սէքիզ տագիգա գատար տէվամ իթմիշ, վէ 150,000 գատար նուֆուս թէլէֆ օրմուշ տուր։

Ճաքօնիատաքի ֆէլաքէթ սինատպէթիլէ տարը հազրրատա վուգուա կէլէն զելզելէլէրին մըգտարը մէճմուուտու 430ա պալիգ օլտուզունու զիքր ու պէհան իտէրիզ։ Պունարատան էն զիեատտ ատէհզէթլիսի Ֆրօսլոն վէ Նագօլիտտէ 1805տէ վուգու պուլան զելզելէ տիր քի, պունատա 6,000 քիշի թէլէֆ օրմուշ, Հալեպատէ 1822տէ 20,000, Իզմայիլանդն ճէնուպտնատա 1831 տէ 14,000, Դարապրիատա 1857տէ 10,000, Քաւիթօտատա 1859տա 5,000 Ամերիգայի ճէնուպիտէ Մէնրօզատա 1860տա 7000, Բէքու վէ Էդուատորատա 1868տէ 30,000, Գոլոմպիատա 1873տէ 14,000, Դաշմիրատէ 1885տէ 3081, Գօրսիգատատա Ճինէվրատատա վէ տիկեր չէհրլէրատէ 1887տէ 2000 իլէ 3000 արասընատա թէլէֆաթը նուֆուս վագը օրմուշ տուր։ Զինատէ Եիուն-Նանատա 1888տէ 4000 քիշի զայ ու թէլէֆ օրմուշ տուր։

Պու պէօրիք զելզելէլէրտէն տահա էվվելքի ասրրարատա վուգու պուլանլար տախի պէր վէճհի աթի զիքր օրունուբ, չէօյլէ քի, 1456տա Նաբօլիտէ 40,000 վէ 1667տէ Շամաբրատէ 80,000 վէ 1693տէ Սիչիլիատա 100,000 քիշի թէլէֆ օրմուշ տուր։ Ճաքօնիատա վագը ճէրօ չէհրի 1703տէ մահվու խարապ գուլաղ։ 200,000 քիշի վէ ճէղայիրատէ 1716տա 20,000 քիշի գատար թէլէֆ օրմուշ տուր։

ՄԷՔԵԼԹԻՊ

ՊԱՂՏԱՏԱՆ

ՈՒՂՂԵՒՈՐՈՒԹԻՆ ՄԸ

. . . Խմբագիր,

Գիտնալով որ ուղղեւորութեան նը կարագրութիւնը, պատուական «Մանզումէի» ընթերցողաց կրնան հաճելի լինել։ Կը փութամ համառօտակի նշանակել իմ ուղղեւորութիւնս։

Անցեալ տարի, Հոկտեմբերի սկիզբն Մարթիրոսի ի Տիգրանակերտ մեկնեցայ, ուր մնացի մինչեւ ներկայ տարեշրջան Ապրիլ ամիսն։ Տիգրանակերտ բազմամարդ քաղաք մ'է Տիգրիզի եզերքն պարզապատ։ Պարիսպներն տնսնել կարժէ։ Կանանց ձեւն շատ հետաքրքրաշարժ է։

Ապրիլի սկիզբն մեկնեցայ անտի, և շարունակաբար Տիգրիսի գիծն քաշեցի յԱյնմէտէ։ Տիգրանակերտէ դէպ ի Մուսուլ։ Գարնան քաղցրութիւնն ու ջուրերու առատութիւնն խիստ հաճոյալից ու աբաղ ուղղեւորութիւն մը կատարել տուաւ մեզ։ Քէլէքին վրայ ծածկոյթ (թէնթէ) շինել տուած էինք։ Անկարելի է ինձ նը կարագրել այդ ուղղեւորութեան քաղցրութիւնն, մէն մի բոպէ տեսարանն կը փոխուէր, զարմանք դեռեւին երկու կողմն կանգնած լեռներ։ Երբեմն երբեմն բլուրներ միայն կը բարձրանային այդ ընդարձակ հարթութեան վրայ, ի հեռուստ միայն կը նշմարուէր Քիւրտիստանի ու Պարսկաստանի լերանց շղթայներն։ Երբ մնդկաւ կը յառաջանայինք արբոնթաց լիսաւնչ ծծելով Տիգրիսի հովին զարնանային զեփիւռն։ Իմ ուշը կը գրաւուէր անդադար մեր նախահարց վարաց կենցաղովն։ Երբ դալարաւէտ եզերքի մը վրայ կը տեսնէի վրանաբնակ Արաբներ իրենց ուղտերովն ու ոչխարներով միայն զբաղած, միայն մէկ երկար չապիքով զգեստաւորեալ արապ մը երբ կը տեսնէի իր ուղտին վրայ հեծած իւր ձեռաց մէջ ճօճելով երկայն տեգ մը։ Կը խորհէի թէ նոյն կենցաղն է, դա որով կենցաղեալ էին մեր նախահարք հեռաւոր դարերու մէջ։ այդ հորիզոնն այն հորիզոնն է ընդարով ապրած էին նոքա։ Եւ սխալէ մի թէ խորհիլ թէ այդ պարզակեաց ազգաբնակը այն նախնեաց կենդանի բեկորներն են միայն և ոչ այլ ինչ։ զի իրենց ամենայն սովորութիւնք իսկապէս նման են վաղնչական սովորութեանց։ Որպիսի՞ ահագին տարբերութիւն ընդ մէջ Եւրոպական պերճ կենաց և այս վագկատուն արաբներու յոյժ պարզ կենցաղի։

Մուսուլ չորս ու կէս ամիս կեցայ միայն։ Ցոմնան մարդ արէնն ապնչնարութիւն քարոզած քաղաքն է այդ, թէպէտ այն ժամանակ քանդաքն հանգիպակաց բլրոյ տարածութեամբն է եղեր, սակայն տարբերութիւնն 15 տոպէ է մեր, հորիզոնն մի և նոյնն է։ Ասորեստանի այդ հսկայ քաղաքն իր մեծութեան դապաթնակեանէն ինկած է այժմ Ասորի, Քաղդէացի, Մահմետական, Արաբ ու Հրեայ ժողովուրդներէ կը բաղկանայ քաղաքն, լեզուներն առ հասարակ արաբերէն է, սովորաբար խոսակցութիւնն։ Լուսնէ կը բաղկանայ, հոս ով որ շատ գօրայ, իրաւունքն նա կը վարակի։ Քիչերը վարիք կը հագնին, մեծագոյն մասն անվարտի է, հաւանաբար կլիմայն այնպէս կը պահանջէ, զի ամառն սաստիկ տաք կը լինի։ Անբարոյականութիւնն իւր գէնիթն հասած է, Ցոմնան մարդարէն եթէ հոս գար, շատ լաւ պիտի լինէր։

Մուսուլէն մեկնելով Պաղտատ գացի կրկին քէլէքով ճանապարհորդելով։ Այս ուղղեւորութիւնս ալ իւր հաճոյքն ունեցաւ, տաքին ազդեցութիւնն ալ ևս կոտրած լինելուն։ Անոյշ օդով մը անցուցինք մեր ճամբան։ Տիգրիսի երկու կողմերն լիուլի վրան վրանք կան վազկատուն ու թավառաշրջիկ, անոնց մեծագոյն մասն անապատի գայլեր են, աւազակ են, զիրար կը կողոպտեն։ Ճանապարհորդները կը կողոպտեն, քէլէք մը տեսածնուն պէս, գորակ պէս լոպալով կը հասնին, նուռ կրդեն հաց կուզեն, վերջապէս գէթ սոխ մը տալուն, եթէ ոչ հանդգնութիւն չեն տար։ Խումբ մը աւազակ, անգամ մը յարձակեցաւ քէլէքճիին բաժ ուզեց, խեղճն ընդդիմացաւ տալ, հսկայ Արաբ մը առնելով դէլէքճին, պատկեցուց։ Թաւրը քաշեց ու սպանդնաձգեց մարթելոյ։ Լուսանկարելու տեսարան մը։ Ներկայացաւ հինգտասնեակ գործիք չոնկէ պատկերը քաշելու, թուրը քեզի կը դար ունէ, ինչպէս սպառնացաւ ալ երբ քէլէքճին պառկեցուցած ատենն միջամտեցի։ Բարեբաղդաբար այս վայրենիներն օտարներէ վախնալու տգիտութիւնն ունին, եթէ ոչ մենք ալ իր Պղտոպտուէինք։ Վերջապէս չնաքհիւն Աստուծոյ պնվէն ամենդ դ ապահով Պաղտատ հասանք։

Պաղտատ, Տիգրիսի երկու ափանց վրայ սիմեռալ մեծ, բազմամարդ ու վաճառաշահ քաղաք մ'է, Ամէն ազգէ մարդ կայ մէջը զրեթէ, սակայն մեծաւ մասամբ Թուրք, Պարսիկ և Հրէայ է։ Ընդհանրոյն լեզուն Արաբերէն է գլխաւոր բերքն արմատ է, և այս պատճառն բազմատեսակ է։ Թարմ արմատաւոր անգամն ղմնելով հոս կերայ, եթէ ընթերցող, կուզէք համն առնել, հրամմեցեք հոս զի թարմն չը խրիտ։ Կ. Պոլսէն խրկուած ապրանքներն շատուշ կը հասնին հոս, սովորաբար Հնդկական ճամբով կոչ արս։ Պաղտատ միայն արմատնեաւ զարգացեալ է, նաբընչի նուռի և լեմոնի ծառ ալ կայ բաւական։

Օդերն հոս այժմ շատ լաւ են, հոս ձմեռ չըկայ, կըսեն, միայն անձրեւ կուգայ եղեր երբեմն։ Ձեան ինչ բան ըլլալը չեն գիտեր Պաղտատցիք, Մուսուլցիք գիտեն թէ դոյնն ճերմակ է։ զի երբեմն քիչ մը կը տեսնեն եղեր։ Այս տարի կառնէի դեր խաղացի, ձրմեան ի տես թոզի, հոգն ձեզի, ինչ կընէք ըրէք։

* * *

7 Հոկտ. 1891

ՊԱՆԸԲԷՍԻՐՏԷՆ

ԱԶԳ. ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՒ

ՄԵՏԱԿՈՐԾԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՅՆ

Ազգ մը որպէս հաստատուն մեծ բնտանիք ունի իւր հասարակաց շահերն ու պէտքերն։ դորս պաշտպանելու եւ լրացնելու սահմանեալ են ազգ։ Հաստատութիւնք։

Ցայտնի է թէ՝ ի վաղուց անտի մեր ազգն հաստատութիւնս կը մատակարարէր ըստ մեծի մասին բարեպաշտական վամաւոր նուէրներով։

Բացում ուրեք մինչև անդամ ազգ. վարժարանք դուրս մասնակարարությունն առանձին հնարաւոր աղբիւրներէ և կեղեցւոյ ոնձէն ի՛նպրին ահա՝ ուրիշ ալանճառ մ՚ալ որով նոյն վարժարանք ամբողջ տարի կը փոխեն ծրագիր, ուսուցիչ և մինչև իսկ հոգաբարձութիւն, և բարեպաշտութեան լումայիւք գոյացեալ ահագին գումարներ կը փասին առանց գոյգ-ինչ օգուտ բերելու Ազգին։

Փոխանակ այս յաւէտ արգահատելի քան սրբոյ մ՚անուն պանակերն իւր շնչաւոր մարմնովը ու ոգեւոր դիպէս մէ բարեպաշտական հատատութիւնէն կը նայի յանձախ բարեպաշտութեան ձեռքն ոչնչի՝ ապրի ու ապրցնէ իրենները։

Ամենն կարեաց անվրեպ գործանքերն ցարդ նշանակուած աստոյց արուած են թերեւս։ բայց առ մեզ ամենամեծ չարիք մ՚ալ կայ, այն է՝ հատատուն կամք ու առաջադրութիւն կը պակսին մեզ, ոչով կարելի չինիր Հիշատակութեան ցոյց առած գործանքներէն օգտուիլ։

Ամենք գառ գծանելով յանհագութիւն՝ սովոր ենք ասել «Ամանակը գործ է արդ։» - ազգայինք պարտէին յիշել սակայն թէ նա որ ամենը գործ անխորհ կը յանձնէ միմիայն ժամանակին բարեհաճութեան՝ կամ բաղձանաց կատարմանը չէ տուած ժամանակը ընդունելի գինքն հոգին։

Մեր ազգ. հասատատութեան մասնակարարութեան գործին մէջ կատարեալ դէնն իւր բացարձակ կարեւորութեամբ ուշադրաւ է յոյժ։ Եւ ազգ. Օրէնքն ալ կատակաց Հոգաբարձութիւն մ՚է հաստատած։ բայց թէ մանաւանդ ի գաւառս կանակի գործերը ի՞նչպէս կը կարգադրուին։ ոչ հպանոց կայ, ոչ քննող։

Դրամին միայն մէկ կողմն առնով առարկմ քննութեան՝ յանուն ազգ. բարեգործական հատատութեանց եղած կոտաներ ոչ ասէր և երբեմն զանեղուս անձնական քսակներն սնուցանելու ծառայեր են, տարեկանով ու կը ծառայեն դեռ հաճութեամբ ու կամաք ազգ. տեղական վարչութեանց, և օր մ՚ալ դուցէ՝ մանրակրկիտ քննութեան մ՚առնեն մեր ազգ. կոտակաց պատմութիւն պիտի ղրկէ մեզի՝ զմեզ մեռելոց աչքարհ դանձելու համար այն ինչ կը տակի ապրինքզար ապ ինչ բարեպաշտոն նպատ գնացած պիտի լինի՝ քարոզել ազգ. մարդարար գերեզմանի փոսերուն մէջ, պանձելով նոյն իրաւունքներ կատակաց բարձրանալու։

Եւ այսու իրողութեամբ ևս կարելի է բացատրել յայտնի կամ ծածուկ հեատատութիւնն ազգ. սրաշամանց ի գաւառս, որ. չատ անգամ նախկին բարեպատրութիւն ու ջերմեռանդն երիտասարդութիւն կորած են անդարձ և ուղիղ գատողութիւն ու հատատուն կրթութիւն ալիներն բացակայութեամբ կը փայլին դեռ անդ։

Կայ թեմական ուր թաղ. խորհրդականի ընտրութիւն ի վաղուց անտի տեսնուած բան չէ։ այս ընթացք օրինականէն տարբեր բացատրութեամբ ևս մեկնելու գոյատրապոյն պատճառներ կան։

Ցայսպիսի թեմական մը ժողովուրդն դեռ ինքն ալ անգամ միայն կը լսէ քուէարկու թեան խօսք։ և այն ինչ գաղափար պիտի կազմէ, ահա կանխամտածութեամբ կազմեալ պատրաստեալ ցանկի մը հանձնելու ընտրութիւնը կատարուելու ենթադրեալ է արդէն։ և զի՝ թաղ. խորհրդականի ընտրութիւնն՝ ըստ օրինի ժողովրդեան քուէին վերտին դիմելու հարկն ի մեզ ածելով՝ ազգ. դպրոց վարչութեան մէջ նորանոր տարբերու մուտքն հատանական և հեղեղապէս անձնական շահեր ու հաշիւներ վեր ի վայր շրջելու վտանգն ակներև է, ուստի թաղ. խորհրդոյ գոյութիւնն ևս անկարեւոր դատուած է միշտ։

Տեղի չկայ ուրեմն զարմանալու երբ Դաւառ. վարչ. Տարեգրութիւնք մեզ ներկայացնեն դէպքեր համարատու և միանգամայն համաձառու, ամենուակից իւրեանց ազգակցին և մինչև իսկ վարձկան ծառայապետաց։

Եւ քանի որ արժանաւորք չեն յոժարիր թողուլ Վանքորի հնչեղաղուարձ ամրոցն ու գալ ի գաւառս, տարակոյս չկայ ուրեմն թէ գաւառաց մէջ վարչական դեղծմունք և սոցա ազատալի հետեւանք ընծայելի են մեծամասամբ առաջնորդաց ապիկայութեան, յորմէ օգտուելու չափ ճարպիկութիւն և միջոց չեն պակիր երբէք գաւառացի շահադէտ վարչականին։

Իրաց այս ախուրվիճակը որ մեր ազգ. հատատութեանց մատակարարութեան գործն դժուարացնող ամենամեծ պատճառներն է, և որսմ չկրցան դարման բերել ո՛չ երեսնամեայ մեր Պղտ. Սահմանադրութիւն և ո՛չ ևս սահմանադրական մեր դիւանագէտք, պիտի տեսէ ցորչափ Օրէնք մը՝ արդէն անբաւական՝ խաղալիք ևս դառնայ օրինականաց քը մահանցիկ, և արդաք բոլորքն մեր պաշտօնական բարձրադոյն շրջանակաց մէջ մնան պարզապէս որպէս «ձայն բարբառոյ յանապատի»։

ՊՕՂՈՍ Ց. ՃԻՆՃԻՀԱՆԵԱՆ

30 Հոկտ. 1891

---

(20)

ՀԱՅՏՈՒՏԼԱՐ
ԱԿԻՐԿԻՈՏԷԱՆ

Մէ-էլաէթ ԲՕՆԱՊՕՆ ՏԻՊՈՂԻՐՈՅ

ԱԿԻՐԱՅՕ ԺԱՎՈՒՆԱՍԸ

Նիգոլա Թէքմիր կիւն պաղը պոլանանցիք իրմ քէօրէյի գոյ վիրան։

Ամարա ժերօսանգ տանի քէնտի թէ. տարիքեաթիրը էկէօրիսոյ՝ հավիրնն գարուսանու Նիգոլա Պիտաչը թանրոյդ տան գնբա աչտրգը պարէնան գիրը օղունտու։

— Ա՛հ, սէնմիսին - նէ տի՝

— Եվվէթ պէնմ պէտի միսմէճիր ատէլանէյէ էյէրի կիրէրեք - զանն իտրիմ Գիէնիթան-Նուար»լարե ենա արլար։

— Ցոչրանա կէլմեք իչին մի։

— Քապէյի՝ քէօրէյլերի ինիթմէ եօրմուսուն։

— Պաղէն քէլպէրը հիչ պիր չէյ իչին հավիրարլար։

— Ցահիհ տէյ։ ոէտի մէնմէճիր - լաքին չիմտի հոպիտէն արչարը սօգանդա չէրտարմ։

— Եալնը՞ղ մը։

— Դանէյիմ քէրկին գօպուս պան քիչիւք քէօրէկիմ ֆանօր իլէ պէկլապէր։

Թէքվա տուվարլաքն էմ իանգանդ սուլչարմ։

Ֆանօր էօնիմանդ իտի, պուրնունդ բուզկեարա վիրիպ, դուլադպարդնը գապարարաքդ. ինիր տէֆա հավլարը։

— Անիտ տուրարադ, էմրանիրմա պագտրմ։

Ֆանօր ստէօրթ ակաղընը գինկնճանէն մաամրեա կիպի էերէ տաեաթաք։

Թուլ միսաէթանէն պէրու եգրադ. ինիրը ֆալե գալամրշ ցանանգադտա իտիք։

Ակաֆլար ուզագտա գալը պ, էերկեբգիս սըյրըլմրշ իտի, պունտան պիր չէյ անպաշրլմաեօր իտի։

Կիճէ գէֆիր գարանլըգ իտի, ֆագէթի կէօղերիմ էյլի ֆարգ իտիեօր իտի, պիլիրսին էա ալա պրշանլարընգէօղիս քէսկին օղուր։ Վէ պունտան մնատտա պաղ մահէլլի թէպէշիրլի օղրպ, բէնգի պէեաղ լմնի իտի։

Բէօքէյին էթրաֆընա պագա պաղչիկ և երիտասարդ այդ տեսակ սիրահարական պատմութիւններ կունենայ, սակայն իրապէս ամուսնութեան վրայ պէտք է լրջօրէն խորհի հայր մը, արդ այս հայրական իրաւունքը բնաստանելով, չեմ կըրնար հաւանիլ որ ազգայ երջանկութիւնդ կործանես։

— Սակայն հայր իմ, ապագայ երջանկութիւնս ապահովել նպատակով մերժմամբդ այժմէն երջանկութիւնս հիմնովին պիտի կործանես, անհուն սիրով կը սիրենք զիրար, զմեզ իրարմէ բաժնելը անուր անդթութիւն մ՚է միթէ դու սիրած չե՞ս։ եթէ երիտասարդական սէրը յիմարութիւն կը համարիս, ընդհանուր մարդկութեան մէջ դա՞ մահկանացու մը որ ազգ. յիմարութիւնը ունեցած չըլլայ։ թէև կան անխորհ աղջիկներ որոնք անխիղճ երիտասարդներէ հրապուրուելով գծաբաղդ եղած են միթէ զիս ալ ազգ կարդէ՞ կը համարես։

— Կատարեալ թեանդ նկատմամբ վստահ եմ, սակայն այս ամուսնութիւնը օրինաւոր չեմ տեսներ։

— Ուրեմն կը մերժէ՞ք։

— Այո կը մերժեմ։

— Ես ալ իմ որոշումս տուած եմ, թէ և չատ կը ցաւիմ որ ձեր աչքին զմրատ աղջիկ մը պիտի երեւիմ...

Սըր Մորթըն այս բացատրական պատասխանը լսելով զայրոյթէն գունատեցաւ։

— Ամարդ դրութիւնդիդ ըրած էք՞ կըսէք թոռիոլեց, չատ ինչ ղդեղով հաւատալ թէ ձեր ամուսին ընտրած անձը ով է։

— Դուք կը ճանչնաք զայն Հայր իմ ըստ. Սիւզան անյոդդոդդ, պարոն Շահրիմանայ մտերիմ բարեկամը պարոն Հրանտ Սրսէնեանն է։

— Պարոն Հրանտը՞... աղջիկս թէ և կը խոստովանիմ թէ ընտիր ձիրքերով օժտեալ երիտասարդ մը պարոն Հրանտ, սակայն մի միայն քնարի ձիրքը մարդը չի սնուցաներ։ դժբաղդաբար պարոն Հրանտ ազնիւ ընտանիութիւն մը ունենալ ձիրքերէ իլատ ուրիշ բան չունի ամուսնացող երիտասարդի մը համար։ այս բնական չէ։

— Ի՛հ հանչ իմ սնակի գաեուճ խնդրոյ մը համար ինչպէս կանարդէք բարեմասնութիւններն, դիցուք թէ պարոն Հրանտ հարստութիւն չունի։ միթէ դուք բաւականէն աւելի հարուստ չէ՞ք։

— Թէ խնդիրը միայն սակաւի վրայ ըլլար, թերևս ես ալ հաւանէի, սակայն զքեզ աննման մէկու մը հետ ամուսնացնելով չեմ կրնար ապագադ ջուրին տալ, ոմէ այդ երիտասարդը Զօլսեցի Հայ մը որ ոչ անուն և ոչ ապագայ ունի։

— Ես իրմով երջանիկ պիտի ըլլամ։

— Ամոնք երիտասարդ գլխու խօսքեր են քու տարիքդ ունեցող ամեն դեռահասներ, պաղրմանքներն հիքմէթինի անպատրաստ։

Մահէլլի մէզքիւրտ հէնուզ պասրը ոնապ ինլլերի օրուց, եաղմուր հէնուզ պու՝ ինլլերի մահկու իլալէ իմմէ միշ իտի։

Թանմինիմ նէզարէն, անճադ պու ատէմնէր - զիրա էն ազը իքի ատէմ օրմալը - պիր չարեէք սաաթ էվ էլ օրատան դէյմիլլեր իտի։

Պանդար ամէնը ֆարգ օլունսա, սէլլէր գիպի եաղմուր՝ կէլտիկի սըրատա, ամէնքնն նէ՞ իչի վար իտի։

— Ֆանօրա պիր թէքմէ ուրուպ ատտիս։

— Ա՛յրա պագալրմտէ սուս օր։

Ֆանօր ոտլաչմադտա իտի, վէ պէնդէ անքն արդասը սրրա կիթտիմ։

Պէօյլէճէ սայֆիսէ իլէ ադաճլարքն էմրանֆինը ոտլաչտրդ։

Այրա սրրա տուրուպ պօղունուդ պիր սէս իլէ հավլամադտա իտի։

Ցչ հապտէ «Գիէնիթան-Նուար»լարքն օրատան կէչմիշ օլուդլարքնը հիսս էմիտիմ։

Զէյթունի ադաճքնքն եանքնա կիթտիկիմիրտէ, Ֆանօր տահա ուզադա կիթմէք գա, պաղրմանքներն հիքմէթինի անպատրմ։

Մահէլլի մէզքիւրտ հէնուզ պասրը ոնապ ինլլերի օրուց, եաղմուր հէնուզ պու՝ ինլլերի մահկու իլալէ իմմէ միշ իտի։

Թանմինիմ նէզարէն, անճադ պու ատէմնէր - զիրա էն ազը իքի ատէմ օրմալը - պիր չարեէք սաաթ էվ էլ օրատան դէյմիլլեր իտի։

Պանդար ամէնը ֆարգ օլունսա, սէլլէր գիպի եաղմուր՝ կէլտիկի սըրատա, ամէնքնն նէ՞ իչի վար իտի։

— Ֆանօրա պիր թէքմէ ուրուպ ատտիս։

— Ա՛յրա պագալրմտէ սուս օր։

Ֆանօր ոտլաչմադտա իտի, վէ պէնդէ անքն արդասը սրրա կիթտիմ։

Պէօյլէճէ սայֆիսէ իլէ ադաճլարքն էմրանֆինը ոտլաչտրդ։

Այրա սրրա տուրուպ պօղունուդ պիր սէս իլէ հավլամադտա իտի։

Ցչ հապտէ «Գիէնիթան-Նուար»լարքն օրատան կէչմիշ օլուդլարքնը հիսս էմիտիմ։

Զէյթունի ադաճքնքն եանքնա կիթտիկիմիրտէ, Ֆանօր տահա ուզադա կիթմէք վէ տարքն եան ճիհէթինտէն իլէրուլէմէք իչմէէօր իտի։

Տահա Կիէրուլէմէք թէհլիքէտէն խաբ օրմանահաղքնը տուշիւնիւպ անքէթ իթտիմ։

— Հէրսի պունատ՞ն մը իպարէթ տիր տէեի սիւալ իթտի ժերօմ։

— Խայրը, - ատտի միւսթէճիր։

— Ա՛հ։

— Նէրթիւն վէ Վէնիս արէք օլմուշլար իտի, օ արա ֆանօրդն տուրմնշ օլուսդու։ էերէ տիշի քէօրէյի կէօթիւրմէկի սանչինտիմ, վէ քէօրէք օրատա կէլինճէ հավլամադա պաշլակրպ, ավտէթ իթտիկիմիզտէ տիշի քէօրէքլէ պէրաբէր նէրթիբն գընաէթ գօրարմադա պաշլատրլար։

Օտանը ժադ վէ սէյլու Բրթի-Պիժզ քէմալի սիւքիւթլէ, միւսթէճիր իլէ ժերօմն չու միւպահասարքնտա հազրը պուլունմադտա իտիլէր։

Եավաշ եավաշ դօրդ մաղզ պաշլատան Բրթի-Պիժու - զիրա մէրդում անճադ օն տլթը վէ եա օն սէքիզ չաղլարքնտա պիր տելիդանլը իտի - օլ սրրատա զանէթ գահրէճանէ պիր թամր ու հարէքէթ իքթիսատ իտիրէք, ճէսարէթլէ

---

(21)

ՆԷՐԻՄԱՆ

ՀԵՂԻՆԵ Յ. Ա. ՀԱՅԱՆ

ՄԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ

— Խնդիրը իմ երջանկութեան վրայէ. ուստի վայրկեան մը իսկ չը վարանեցայ առձեզ դիմելու։

— Բո՛ն երջանկութիւնդ։ բաւական հետաքրքրական զարմանքն աւելնալով բայց չուտ ըսէք ինչ կուզես որ ընեմ։

— Հայր իմ, սիրելի Հայրն իմ, ինչպէս ամուսնութեանս համար հաւանութիւնդ խնդրել։

Սըր Մորթըն Սիւզանի այս խօսքը ցեղուն ընդոստ անդէն վերջացուցեց։

— Ամենայն լրջութեամբ Հայր իմ, վասն զի նախապէս լաւ խորհելէ յետոյ կարգադրութիւնս շրջած եմ։

Սըր Մորթըն այս անակնկալ յայտարարութեան դէմ յապուշ կրթեալ աղջկանը նայեցաւ պիշ պիշ. իսկ Սիւզան անդրդուելի կը մնար։

— Ինչպէս՞ հայրս ինչ ասելիք ունի ինձ հետ։

— Ամենայն սիրով ինչ ասելիք ունիս ինձ հետ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԵԼ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՆԸ

1891 Նոյ. 4, սաաթ 4 1/2

Էսք. Ուամ. միւպէտտէլէ. սէրի Ջ

Տիւն ագշամ գավանտը	18 22 1/2
Պու սապահ աշըլտը	18 13
Էն եիւքսէք Փիւաթ	18 26
Էն աշաղը Փիւաթ	18 22
Սէրի Ա.	40 1/4
» Պէ	20 1/2
» Սէ	00 00
Թահվիլաթը Օսմանլիէէ	67 20
Էն եիւքսէք Փիւաթ	69
Էն աշաղը Փիւաթ	68 22
Թասֆիյէէ	21 20
Շըմէնտըֆէր Փր.	55 50
Օպլիկասիօն Թրամ. Ֆր.	500
Իսթիլանճ 8 կիւնէ Լ. Օ.	350
» 1 այա »	650

ԱԳՈՍԻՕՆԼԱՐ

Իսթանպոլ պանգասը Ի. Լ.	4 15
Սօսիէթէ ժէնէրալ »	3 35
» Օթ. չանժ է վալէօր »	4 10
Գրէտի ժէնէրալ օթօմ. Լ. Օ.	7 15
Թրամվայ »	5 70
Ըֆժի	14 7
Փոնսոլիտ ըէբօրու	
Օսմանլիէէ » Ըէբօր	
Շըմէնտըֆէր » Տէբօր	

ԵՈՒՆԱՆ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ

Իսթիգրազ 8% Փր.	370
» 4% »	
Պանգ Նասիոնալ »	124
Լօրիօմ »	122

ԱԳՃԷ ՖԻՆԱՆՍԱՐԸ

Օսմ. լիր. 100 ղշ. տան Ղշ.	Փղ.
Սիմ մէճիտիյէէ	107 5
Մէթալիք	98
Պէշլիք	102
Ալթընըդ	102 20
Ինկիլիզ լիրասը	110 17
Ֆրանսըզ »	87 33
Բօլ	89 35
Գարպոն գաեիմէսի	9 40

ԳԱՄՊԻՕ

Լոնտրա	109 30
Փարիս	22 95
Ֆրանգ	
Ֆիորէն	1660
Մարգ	

ԱԶԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ ՕՍՄԱՆԻԵԼ

ՌՈՒԲԷՆ Ս. ԳՕԼԱՆՃԵԱՆ

Պէշիքթաշ Եէնի-Մահալլէ Ամիրա դէյնի

արճարանին դէմ

16 տարիէ ի վեր դեղագործութեան արհեստին մէջ բաւական հմտութիւն և փորձառութիւն ունենալով, ըստ փափաքանաց պատուարժան հասարակութեան յարմար գատեցի վերոյիշեալ տեղը դեղարան մը հաստատել բոլորովին նոր և դարմ դեղերով, լիայոյս եմ որ պիտի քաջալերեն զիս իմ սոյն ձեռնարկիս մէջ, որով պիտի ջանամ ամենայն մաքրութեամբ և խնամով պատրաստել ինձ դիմող յաճախորդներուս դեղերն. նաեւ գնոց չափաւորութեան մասին եւ պիտի աշխատիմ կատարելապէս գոհացնել զիրենք.

Մեծ. տօղթօր Իհսան Մէհմէտ էֆէնդի դեղարանս պիտի գտնուի ամէն օր, և ժամը 3էն վերջ իրեն դիմող կարօտ հիւանդներն ձրիապէս պիտի դարմանէ.

Հետեւաբար ի Պէշիքթաշ գըտնուող պատուարժան բժիշկներէ զատ Մեծ. Տօք. Ա. Բաւաֆեան էֆէնտին Բարիզէն վերադարձած ըլլալով, դեղարանիս մօտ Յովհաննէս խալֆային տունը հաստատուած է, և իրեն դիմող հիւանդները ամենայն խնամով պիտի դարմանէ. նաեւ ամեն երեքշաբթի օրերը ժամը 6էն մինչեւ 9 ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է.

Դեղարանս գնչերները մինչ ի լոյս բաց պիտի մնայ.

5-5

ԵՐԿԱՐ ԱԳՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Սկէբոնտ տօղչ-բանը-ռեան

Պու քիթապ, Ֆրանսա թապիպ-լերինտէն տօգթօր Սաֆրէյին պիր էսէրի պէրկիւդիտէսի վէ միւֆիտի օլուպ, իբի կէօզտէն ալիլ օլան վէ բարա գազանմագ իչին սէքիզեր կէօզէ մալիք պինէրճէ Հայլարը. մըզտան չօջ զիւատէ քէսպի մալիւմաթ իթմիշ, եանի լաեբգըյլա պիր գաչ լիսան վէ պիր գաչ իլիմ վէ սանաաթ թահսիլ իթմիշ պուլունան Սիվասլը թադէոս պատուերի կէզիւրեան մարիֆէթիյլէ կիւզելճէ թէրճէմէ, վէ պազըլարը համիւէթի սահէֆինտէ թապ իտիլէրէք, քիթապ գլուխա սաթըլմագտա տըր.

Մէգքիր քիթապ 295 սահիֆէտէն իպարէթ օլուպ, զանն ի տէրիզ քի օնար զուրուշա սաթըլմագտա իսէտէ, զաթէն պէտպախթ ատէմ, պէտէլինի, ֆամիլեասը իլէ էթմէք բարասը իտէճէկինտէն, հէր.քէսին համիւէթի վէ սախավէթինէ թապլ պուլունմագտա տըր.

Մէգքիւր քիթապը զաեէթլէ ֆաեիտէլի օլմասընը կէրչի պէեան վէ օգունմասընը արզու իտէրիզ, լաքին, ուճունտա պիւեիւճէք պիր ֆազիլէթ մագսէտի պուլունտուղունտան, քիմսէնին թէչվիգաթա հիմմէթինի տավէթ իթմէսիզ. չիւն քի, պիզ ֆազիլէթ վազ իթտիքճէ, զանն իտէրսին քի, հէր լուղէթին զըտտը անլաշըլմագտա օլտուղունտան, պէլքի միլլէթիմիզտէ պուտա պիր մօտա հիւքմիւնիւ ալմըշ տըր տիեէրէք, անճագ պու գատար սէօյլէմէքլէ իգթիֆա իտէրիզ.

թիւֆէնկինէ տաեանըգ տուրմագտա իտի.

Իսթիեար ժագ էսկի ասկէրլէրտէն օլուզ, հիչ պիր չէյ սէօյլէմէմէքտէ իտի իսէ տէ, եալընըզ սիւքիւթ վէ հարէքէթի քէնտիսինին նէ օլտուղունու անլաթմագա քէաֆի իտի.

— Պագալըմ – տէտի ժէրօմ – պունտան տօլաեը նէ՞ տիւշիւնիրսին, Նիգօլա.

— «Բէնիթան-Նուար»լարը էթրաֆտա տօլաշըգլարը զանընտա պուլունուեօրում.

— Անլէրին իւզէրիմիզէ հիւճիւմ իտէճէքլէրինի զանն իտէ՞ըմիսինիզ.

— Շիւպհէսիզ, լաքին անլէրի կիւղէյ գատուլ իտէճէկիզ.

— Էվլատլարը նէ՞ըէտէ տիր.

— Պիրի պուղտայ անպարընա չըգաբադ, ֆաման իչինտէ պիր տէլիքտէն տրշաիրսընը սէյր իտիեօր, մէրգում հավլիտէքի տուվարը վէ տահա ուզաղը նազարը թէֆթիշտէն կէչիրմէքտէ օլուպ, չաեէտ «Բէնիթան-Նուար»լար վիւրուտ իտէր իսէ, հէր հալտէ կէօրէճէկինէ էմին տիր.

— Էյ տիկէրլէրի.

— Պիրի գարնը իւզէրինտէ կիւվէրթիւֆէնկինէ տաեանըգ տուրմագտա իտի.

Ինչիւնճիսիս աշաղըտա արապալըգ արգասընտա տըր. «Բէնիթան-Նուար»լար հէր հանկը թարաֆան տախի կէլսէլէր, տուվարը էթէկինէ եէթիշմէդտէն էվվել կէօրիւլէճէք տիր.

— Էյ չիֆթլիք ուշագլարը.

— Սէն պիլիրսին քի, եալընըզ պիր ուշագ վար.

— Էյ տիկէրի.

— Տիկէրի Պալթաղար, պու սապահ սաթըն ալտըղըմ գուրսս օթու կէթիրմէք իչիւն, իչ աթը օթ արապասըյա Բէյբիւրիւսէ կիթտի.

Հավա եաղմուրլու օլտուղունտան, աշաղըտա գալմըշ օլմալը տըր. Լաքին պուրատա գալան եալընըզ պաշընա իբի ատէմ գատար գուվվէթլի տիր. Վէ եօգարըտա հայտուտլարը գօլլաեօր.

Պունու տիեէրէք, միւսթէֆիր հավլի տուվարը եանընտա պուլունան պէօյիւք պիր չընար աղաճը կէօսթէրտի քի, սարան ուշաղը պու տալլար արասընտա գարագօլ պէքլէեօր իտի.

Լաքին Ժէրօմ էշիկէ տօղրու իլէրուլէմէքտէ, վէ կէօզիւ իլէ միւսթէֆիրին բարմաղընը թաապիպ իթմէքտէ իտի, օ արա պիր թիւֆէնկ սէտասը իշիտիլտի, պատէհու պիր իքինճի սէս տահա իշիտիլինճէ, քէօբէքլէր շիտտէթլէ պաղըրմաղա պաշլատըլար.

— Նարսիս պօշա՛ղթատը – տէտի Նիգօլա.

Նարսիս քէնտիսինին պէօյիւք էվլատը իտի.

Իբի տէֆա վուգու պուլան շու աթէշ իւզէրինէ, իլք գաթատա պիր բէնչէրէ աշըլըպ, Մ. Ժան Մօնպրէօն կէօրիւնէրէք տէտի.

—Շու շամաթա վէ վէլվէլէլէր նէ՞ տիր.

Իբի տէֆա պօշալթըլան թիւֆէնկ սէսի, Մ. Ժան տը Մօնպրէօնի էրինտէն որչրաթտը, սապահտան եանի գարտաշը իլէ եէկէնինին հարէքէթինտէն պէրու միւսթաղրագ օլտուղու պիր նէվ պայկընըզ հալինտէն պիրտէն պիրէ ատըլտը.

Մ. Ժան տը Մօնպրէօն հէնուզ էլլի չաղլարընտա տէկիլ իտի իսէ տէ, սաշը սագալը պէմպէեազ քէսիլմիշ իտի.

Միւմանիլէյհ պուլունտուղու սինտէն օն եաշ զիւատէ միւսինն կէօրիւնմէքտէ իտի.

Օ ագշամընը մումանիլէյհ օլ տէրէճէ էնտիչէ վէ թէֆէքքիւրաթա տալմըշ իտի քի, հէման էթմիշլիք պիր իսթիեար կէօրիւնմէքտէ իտի.

Գարտաշը իլէ տարկըն իտի, լաքին սէպէպի նէ՞ իտի.

Սէպէպի շու իտի քի եէկէնի մատմազել Մարթ պարոն Հանրի տը Վէնտագը սէվմէքտէ օլտուղունու իգրարու իթիրաֆ իթմիշ իտի, վէ բէտէրլատէ գըզընա լանէթ օգուեաճագ եէրտէ, անընն գտպահաթընը աֆվ իթմէք ճիհէթինի իլթիգամ իտիեօր իտի.

Մ. Ժան տը Մօնպրէօնէ, Վէնտագ խանէսանը հագգընտա էճտատընտան ատավէթ ու խուսուսմէթ հիսսիեաթը միրաս գալմըշ իտի.

Միւմանիլէյհ, հէր նէ գատար պէօյիւք Վէնտագընը պէրաէթինէ հիւքմ իտիլտի իսէ տէ, անընն միճրիմիլէթի զանընտա պուլունմագտա, վէ բէտէրի իսթիեար Մօնպրէօնի էօլտիւրէն պէօյիւք Վէնտագ օլտուղունու սէօյլէմէքտէ իտի.

Պու սէօզիւ, տահա սապահ էբէյլիճէ հէեէճանը օլան վէտալէր էսնասընտա սէօյլէմիշ իտի.

(Տեվ-մ)

— Ուրեմն այդ որոշումդ անդառնալի է՞, հակառակ պատշաճութեան, նոյն իսկ հակառակ իմ կամացս պիտի սիրես այդ երիտասարդը.

— Ոհ պիտի սիրեմ զայն կըսե՛ս. այո միշտ. սակայն ձեր կամքն նուիրական է ինձ, հաւատի եղիք որ մերժումդ զիս պիտի սպանէ. սակայն առանց տրտունջի պիտի համակերպիմ ձեր վճռոյն.

Սըր Մորթըն բոլորովին արգահատելով դոչեց.

— Թող ուզածդ կատարուի, քանի որ զիրա՞ր կը սիրէք ամուսնացէք և երջանիկ եղիք.

— Ոհ հայր ի՛մ, բարեսիրտ հայր իմ ըսելով, Սիւզան իւր հօրը բարեցաւ.

Սըր Մորթըն սրտի զեղումէն արտասուելով աղջիկը երկու թեւոցը մէջ ողջագուրեց. իւր վայրկենական զայրոյթը բոլորովին կամակատար բարեսիրութեան փոխուած էր. անաչառ հայրը վայրկենական կերպիւ մեծ հայր եղած էր. Թիկնաթոռի մը վրայ նստելով Սիւզանն ալ իւր քովը նստեցուց և նորա քնքուշ ձեռքը երկու ձեռացը մէջ առած ըսաւ.

— Ըսէ տեսնեմ որչափ ժամանակ է որ զիրար կը սիրէք.

— Առաջին անգամ տեսած օրէս ի վեր.

— Մայրդ գիտէ՞.

— Ոչ չը գիտէր նախ և առաջ քեզ դիմեցի հայր իմ.

— Շատ լաւ ըրիր, այս աւետիսը ես պիտի իմացնեմ իրեն.

Սըր Մորթըն նախկին հեստութիւնը բոլորովին դուրդուրանքի փոխուած էր. Նստած աթոռէն ելնելով գնաց զանգակին լարը քաշեց, անմիջապէս սպասաւոր մը ներկայացաւ.

— Գնայ նայէ եթէ պարոն Հրանտ արթընցեր է, աղաչէ իրեն որ վայրկեան մը սենեակս դայ.

Սպասաւորը խոնարհելով դուրս ելաւ.

— Հայր իմ, եթէ կուզես ես քաշուիմ.

— Ո՛չ, աղջիկս, դու ալ կեցիր. այսպիսի ուրախալի վայրկեաններ վաղանցուկ կենաց մէջ շատ քիչ կը պատահին. չեմ հասկընար թէ տասը վայրկեան առաջ առաջարկութիւնդ լսելով փոխանակ ուրախանալու ինչու համար զայրանայ. էհ, ծերունիներն ասանկ են, իրենց պատանեկութեան ժամանակ ըրածնուն կէսն եթէ իրենց զաւակնին ընէ, յանցանք համարելով կը զայրանան. ներէ աղջիկս ես ալ ծերացած եմ.

— Ո՛հ, բարի հայր, ըսելով Սիւզան իւր հօրը վիզը բարեցաւ.

— Թող աղջիկս ոտքի ճայն կառնեմ, կարծեմ թէ պարոն Հրանտն է.

Ցիրաւի ալ սենեկին դուռը բացուելով, Հրանտ ներս մտաւ և Սիւզանը անդ տեսնելով կիսովին գործն ըմբռնեց. սակայն առանց այլայլութեան նշան մը ցոյց տալու, Սիւզանն ու հայրը բարեւելէ յետոյ ըսաւ.

— Ձեր վսեմութիւնը զիս ուզեր էր. ինչ հրաման ունիք.

— Սա աթոռն առ եկոյ քովս նստէ, դուալ աղջիկս միւս քովս նստէ... ահա այդպէս. քիչ մը առաջ Սիւզանէն իմացայ թէ զիրար կը սիրէք եղեր. և եթէ իրարու հետ չամուսնանաք, խիստ դժբաղդ կըլլաք եղեր.

— Տէր իմ կակազեց Հրանտ բոլորովին շուարած, ինչպէս համարձակիմ ըսել, այսպիսի մեծ երջանկութիւն մը միթէ կրնա՞մ յուսալ.

— Այո երջանիկ եղիք զաւակներս, սակայն խնդիրը պարզենք, պարոն Հրանտ պէտք է որ գործ մը ունենաս...

— Այո տէր իմ, այս օրուընէ գործի մը հետամուտ պիտի ըլլամ, արդէն պարոն Շահրիման, Բաթնայի մէջ վաճառականական տուն մը հաստատել առաջարկեց ընկերակցութեամբ. իւր առաջարկը պիտի ընդունիմ.

— Ես ալ կուսակալական առաջին քարտուղարութեան պաշտօնը պիտի առաջարկէի. սակայն կը տեսնեմ որ անընդունելի պիտի ըլլայ իմ առաջարկս.

— Տէր իմ այդպիսի պատուաւոր պաշտօն մը ինծի համար մեծ պատիւ կը համարիմ. սակայն այդ պաշտօնը վարելու համար լաւ Անգլիէրէն գիտնալ հարկ է զոր դժբաղդաբար չեմ գիտեր.

— Միթէ սովրիլը դժուա՞ր է, մանաւանդ երբ մարդս այսպիսի դասատու մը ունենայ ըսաւ, Սիւզանը ցոյց տալով.

— Կընդունիմ տէր իմ, և չեմ գիտէր այսպիսի մեծ բարութեան մը ինչպէս երախտագիտութիւնս յայտնեմ.

— Աղջիկս երջանկացնելով. հիմայ որ գործը կիսովին կարգադրուած է, երթանք Լէյտի Գլարիին այս անակնկալ աւետիսը իմացնել. մէն մէկէրնիդ թաս մտէք զաւակներս, կուզեմ անձամբ ձեզ իրեն ներկայացընել.

Երկու ամոլք խենդ ի սիրտ, սըր Մորթընի թեւը մտան և ուղղակի Լէյտի Գլարիի սենեակը գացին, որն որ առաւօտեան արդու զարդը դեռ նոր լրացուցած, կը պատրաստուէր սրահն իջնել.

(Շ-ր-ն-կնէ.)